

TOÓT-HOLLÓ TAMÁS
Csobban a víz – Tűzön-vízen

Lélektől lélekig ért hát a szó, el is dőlt a dombon egy rozzant, vasderes csikó, hogy soha ne feledjem, milyen az, amikor a másik önmagunkból lép elő, s mi magunk éppen a másik nyomán vagyunk, ha szőrén-szálán is csak táltosodni készül az akaratunk.¹ Hogy akkor már akár lángoljon is a hajunk, ha már egyszer bármikor a kezünkbe akadhat a kardunk.²

Válassz magadnak lovat, uram, királyom! – szölt hozzám az én aranyregimentet vezénylő kapitányom.

Honnan, miből választhatnék, kapitányom? – kérdeztem.

Van ám még egy istállóban két másik csikó, akár tudom, akár csak a bűjét vallom.

Nem kell nekem másik két csikó, kapitányom.

De ezt a lovat akkor a válladra kell kapnod, uram, királyom.

Nem bánom én, ha beleszakadok is, vele kell elindulnom, ha csak Istent ismerem.

Milyen Istent ismeresz te, uram, királyom?

Azt én neked meg nem mondhatom, de tudod te, milyen az ég, amikor rajta minden fény éppen kék. Mint mikor a fűszálak lábaid elé ejtik le bánatuk, akárha Istent követnéd.³

Ha a válladon cipelt rozzant csikód elejted, uram, királyom, az is csak olyan lesz, akárha Istent követnéd.

Ne etessem hát meg ezt a csikót parázssal?

Ne. Emeld fel, hogy aztán egyre csak cipelhesd magaddal az úttalan úton is számtalan megroggyanással.

Hány lesz az, ami számtalanul is számos?

Háromszor fogsz megrogyni, leroskadni azzal a csikóval. S háromszor kell felállnod vele.

Hogyan álljak fel vele, ha már nem lesz az én lábaimnak jártányi ereje?

Abban majd megsegít a képzeleted vagy az emlékeid ereje. De mielőtt a csikót újra a válladra vennéd, mindháromszor a bűvös szerek lesznek számára az eledel. Meghajlítod az aranyhal fényes, sárga héját, s ahogy a levegő azzal a héjjal meghajol, azt

a hajlandósággal hajlandóságos, aranyosan fényes levegőt a csikó szájába fújod. Megtöröd a kacsától, s a tollnak az egyik repedt darabkáját a csikó szájába teszed. Pipádba tömöd a róka szőrét, s a pipa füstjét az égbe kavarogni is engeded, de a lovad szájába is szépen beeregeted. S ha igézzel eteted meg azt a csikót, mindannyiszor könnyebb lesz a terhed, hogy még egy darabig azt a csikót magaddal cipelhesd. S akárhányszor eteted meg, azoközben hozzá egy kérdésed még mindig lehet.

És most te is elmész? Hogy egyedül maradjak a terhemmel?

Elmegyek. A napszentület vörös fényével várlak a Veres-tenger partján az aranyregimenttel és a te királyi véreddel mindörökké testvéries testvéreddel.

Mi dolgom lesz nekem veletek, ha a táltos paripával suhanva rátok találok?

Neked csak arra kell figyelned, mint Bíró Jánosnak. S a Bíró János szavát valaha is már megfogadó minden katonámnak.

Hogy a réz a rézzel, az ezüst az ezüsttel, az arany az arannyal egygé váljon?

Hogy a három égi fény határai közt a legnagyobb csend és békeség honoljon.

Aranseregek aranyos szemléje lesz ez, semmi más.

Seregek fényének ékessége lesz a bennem élő arany, ez sem vitás.

Hogy kell-e nekünk veled valaha is vitakoznunk, azt én nem tudhatom, uram, királyom, de volna most neked a hét rendbéli úton egy jelenésed, s azt én már nem háborgatom – mondta az aranyregiment kapitánya, s azzal sarkon fordult, hogy a rám váró terhemnek engem szavak nélkül is csak rögtön átadjon.

Test test ellen. Lélektől lélekig – soroltam fel hát a ráolvasás szavait.

Mondtam hát, amit mondanom kellett a tőlem elbúcsúzó, s máris a távolba vesző kapitányomnak, s hozzá még a szemétdombon előttem heverő rozzant csikónak, hogy ezzel én is csak sarkon forduljak, de az én forgásomban is legyen bár rögtön hetvenhét fordulat.

Villant egyet a rozzant csikó fáradt tekintete, de akkor még egy szót sem szölt hozzám, holott ugyan a teste már megremegett.

Egyet fújtam, kettőt toporogtam, s azzal a csikót nagy nehezen a vállamra lódtítottam.

Indultam hát vele visszafelé én is a Veres-tenger partjának, hogy járjak én egyet vele az úton, amelyen hozzám eddig is csak varázsszerek találtak.

A *Csobban a víz* a *Forrás Könyve* gyűjtőcímet viselő, kizárólag királyregényekből álló regénytrilógia első darabja.

1 Vö.: Csuang-ce: II/3.

2 Vö.: Allen Ginsberg: *Leples bitang* (Orbán Ottó fordítása)

3 Vö.: Sylvia Plath: *A hold és a tiszafa*

Mentem legelőbb is odáig, ahol a sántán botorkáló rókát egy erdő sűrű bokrai között megtaláltam. Ahogy odáig elértem, menten össze is roskadtam a csikó súlya alatt.

Jól meggondold, gazdám, elejét, utolját, mert nem szita, rosta egy csikó, hogy csak úgy megfordítsák – mondta nekem a csikóm, hogy végre az ő szavát is hadd hallják.

*Nem szita, rosta vagy te, édes lovam, hogy én téged megfordítsalak, se kölcsönkenyer nem vagy ám, hogy csak úgy bárkinek visszaadjalak*⁴ – mondtam erre én fáradtan pihegve, de erősen eltökélve neki, hiszen jól meggondoltam bizony mindent, mert nem szita az én életem, hogy rajta minden kihulljon. Mert nem az én életem szita, hanem a szerelem a csütörtök, ha már dob lett a szerda, amiként mindig is ez volt a világ sora.

Nincsen kölcsönkenyerem, amit visszaadjak, de van énnekem egy héjam egy aranyhaltól, hogy azzal boldogítsalak.

Hogyan boldogítasz te engem azzal, édes gazdám?

Mindjárt kiviszem azt a pikkelyt a tarisznyámból, s menten meghajlítom. Ahogy a levegő azzal a héjjal meghajol, azt a hajlandósággal hajlandóságos, aranyosan fényes levegőt én bizony azon nyomban, s hozzá még a maga forróságával s csak forrongva a te szádba fújom.

Tedd hát, édes gazdám, amit tenni gondolsz, én meg valahogyan csak jóllakom. De ha én jóllakom, akkor neked is jobb lesz, mert én azzal a levegővel eltelve bizony neked feleannyira könnyű leszek.

Kivettem az arany fényével ragyogó héjat, s máris hajlítottam egyet rajta. Ahogy az a pikkely meghajlott, a levegő körülötte máris javában forrongott. Abból a levegőből én egy jó mélyet szippantottam, de azt a szippantásnyi levegőt olyan szépen magamban tartottam, mint mikor a lélegzéssel egyszer az én hét életemből egyben egy egész életre felhagytam. Ahogy azt a levegőt egyszerre csak a testem fogságából mégis kieresztettem, s a rozzant csikó szájába fújtam, azzal én máris minden öregtől megszabadultam, s minden frisset bekebeleztem. Mindenről megfélelkeztem, semmit el nem veszítettem, s végtelen békességemben minden szépségeknek társául szegődtem.⁵

4 Vö.: *Jól meggondold, kislány* (törökkanizsai magyar népdal)

5 Vö.: Csuang-ce: XV/1. Csuang-ce a testüket féltve táplálók egészségvágát ajánlja ki-ki figyelmébe. Azokat az érdek nélküli magányosokat, akik tudnak úgy lélegezni, hogy az előregedett maguktól elszóráják, s a frisset éppen magukhoz vegyék – s közben medvék módjára mutassák fel testük erejét, s madarak módjára mutassák fel lelkük könnyed repesését.

A csikó viszont attól a fuvalatnyi forró levegőtől annyira jóllakott, hogy az egyik lábával hármat máris rúgózott. Megállni a lábán ugyan még nem tudott, de a szeme fénye már egy kicsit szebben ragyogott.

Akadt is hozzá rögtön egy kérdés.

Édes lovam, aranyhalnak pikkelyét hajlítottam a kedvedért, erre ugyan megmondanád-e nekem, hogy mit tesz neked jártányi erő nélkül is csak meghajolni?

Nekem ez annyit tesz, mint mikor egy garabonciás aranykantárja tekereg.

A Küirt ünnepére egyszer én még elmegyek, s bizony szerfelett boldog leszek, ha ott én egy aranykantárral egy szép lány felé legyinthetek. Köszönöm hát ezt a választ neked.

Felkaptam hát a csikót megint a vállamra, s megint útnak indultam vele. Most addig mentem, amíg odáig el nem értem, ahol egyszer egy meglőtt szárnyú kacsát egy erdő közepén egy tó vizén megleltem. Ahogy annak a tónak a partjára elértem, menten össze is roskadtam a csikó súlya alatt.

Jól meggondold, gazdám, elejét, utolját, mert nem szita, rosta egy csikó, hogy csak úgy megfordítsák – mondta nekem a csikóm, hogy az ő szavát másodjára is hadd hallják, de most már a szavaiban az ébredező erőt is ott tudhassák.

*Nem szita, rosta vagy te, édes lovam, hogy én téged megfordítsalak, se kölcsönkenyer nem vagy ám, hogy csak úgy bárkinek visszaadjalak*⁶ – mondtam erre én fáradtan pihegve, de erősen eltökélve neki, hiszen jól meggondoltam bizony mindent, mert nem szita az én életem, hogy rajta minden kihulljon.

Nincsen kölcsönkenyerem, amit visszaadjak, de van énnekem egy tollam egy búvárkacsától, hogy azzal boldogítsalak.

Hogyan boldogítasz te engem azzal, édes gazdám?

Mindjárt kiviszem azt a tollat a tarisznyámból, s a szélesebb felét menten megrepesztem. A kacs tollának repedt darabkáját erre fel rögtön a te szádba teszem, édes lovam.

Tedd hát, édes gazdám, amit tenni gondolsz, én meg valahogyan csak jóllakom. De ha én jóllakom, akkor neked is jobb lesz, mert én azzal a tollal eltelve bizony neked feleannyira könnyű leszek.

Kivettem a tarisznyámból azt a kacsatollat, s megrepesztettem a szélesebbik felén. Az egyik felét a tollnak a saját számba tettem, a másik felével a tollnak a csikót is csak megettettem.

6 Vö.: *Jól meggondold, kislány* (törökkanizsai magyar népdal)

Akadts is hozzá rögtön egy kérdésem.

Édes lovam, búvárkacsának tollát repesztettem a kedvedért, erre ugyan megmondanád-e nekem, hogy mit tesz neked jártányi erő nélkül is csak megrepedni?

Nekem ez annyit tesz, mint mikor aranydeszkák hasadnak, csontkürttel kürtölnek, s hozzá még földi férgek is mozognak.⁷

A Kürt ünnepére egyszer még elmegyek, s bizony szerfelett boldog leszek, ha ott csontkürttel kürtölnek. Köszönöm hát ezt a választ neked.

Felkaptam hát a csikót megint a vállamra, s megint útnak indultam vele. Egyre könnyebb volt, s nekem is egyre könnyebb dolgom volt hát vele.

Most addig mentem, amíg odáig el nem értem, ahol egyszer a tenger partján a homoknak gödrében egy partra vetett aranyhalat leltem. Ahogy annak a gödörnek a szélére elértem, menten össze is roskadtam a csikó súlya alatt.

Jól meggondold, gazdám, elejét, utolját, mert nem szita, rosta egy csikó, hogy csak úgy megfordítsák – mondta nekem a csikóm, hogy az ő szavát harmadjára is hadd hallják, de most már a szavaiban az ébredező erőt is ott tudhassák.

Nem szita, rosta vagy te, édes lovam, hogy én téged megfordítsalak, se kölcsönkenyer nem vagy ám, hogy csak úgy bárkinek visszaadjalak⁸ – mondtam erre én fáradtan pihegve, de erősen eltökélve neki, hiszen jól meggondoltam bizony mindent, mert nem szita az én életem, hogy rajta minden kihulljon.

Nincsen kölcsönkenyerem, amit visszaadjak, de van énnekem egy csomó rókaszöröm egy róka farkából szakasztva, hogy azzal boldogítsalak.

Hogyan boldogítasz te engem azzal, édes gazdám?

Mindjárt kiveszem azt a csomó rókaszöröt a tarisznyámból, s a pipámba tömöm, majd pedig jól elfüstölöm. De annak a pipafüstnek a legszebben kavargó köreit rögtön a te szádba terelgetem, édes lovam.

Tedd hát, édes gazdám, amit tenni gondolsz, én meg valahogyan csak jóllakom. De ha én jóllakom, akkor neked is jobb lesz, mert én azzal a vörös füsttel eltelve bizony neked feleannyira könnyű leszek.

Kivettem a tarisznyámból azt a jó csomó rókaszöröt, a pipámba tömtem, s szépen el is füstöltem. A füst legszebben kavargó foszlányait pedig szép sorban a lovam szájába tereltem.

A Szentlélek eljövetele, részlet (2003, olaj, vászon, 380 × 420 cm, Szombathelyi Székesegyház)

Akadts is hozzá rögtön egy kérdésem.

Édes lovam, róka szőrét pipáltam el a kedvedért, erre ugyan megmondanád-e nekem, hogy mit tesz neked jártányi erő nélkül is csak az égbe szállni?

Nekem ez annyit tesz, mint egy táltos paripának tőled azt kérdezni, hogy ugyan vajon hogyan szálljon veled: mint a szél vagy éppen mint a gondolat?

A Kürt ünnepére egyszer még elmegyek, s oda megérkezni én szí-

vem szerint a gondolat szabad szökellésével szeretek. Köszönöm hát ezt a választ, s legyen könnyű neked a föld, amikor csak a magad sorsát a magad magvát szétszórva a magad java szerint megkönnyítheted.

Amint ezt kimondtam, a rozzant vasderes csikó megrázta magát, s olyan aranyszőrű vasderes lett belőle, amelyet magány szentélyében élő királyfi még soha nem látott.

7 Vö.: Csontkürttel kürtölnek, aranydeszkák hasadnak, földi férgek forgolódnak. Mi az? (Ósi magyar talalós kérdés Arany László gyűjtéséből; megfejtése: hajnal)

8 Vö.: *Jól meggondold, kislány* (törökkanizsai magyar népdal)